

Setkání pracovní skupiny k náhradní rodinné péči

(8. 2. 2022, od 10h, online)

Martina Štěpánková Štýbrová (MPSV)

- cílem skupiny je prodiskutovat téma náhradní péče v souvislosti s **Akčním plánem a Strategií ochrany práv dětí 2021-2024** a přípravou **novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí**
- je třeba se zaměřit na proces posuzování žadatelů, aby byl flexibilní a rychlý, cílem je **zvyšovat počet pěstounů**
- je nutné se více zaměřit na proces **doprovázení**, které by se mělo přizpůsobit konkrétnímu případu (zda je pěstoun rodinným příslušníkem, už má své děti, atd.)
- zaměřit se na širší titulů k péči o dítě, možná **redefinice náhradní péče** (svěřenectví, atd.)

Zuzana Zárasová (MPSV)

- je třeba najít shodu, jak dané cíle realizovat
- otázkou je kam můžeme ideálně náhradní péči posunout?
- **jak lze rozšířit pěstounskou péči**, inspirace ze zahraničí
- zvážení redefinice svěření, resp. případné sjednocení s nezprostředkovanou pěstounskou péčí,
- lze také otevřít téma osvojení
- zvážít možnosti doprovázení např. i u svěření a osvojení

Hana Martínková (Aliance náhradních rodin)

- navrhuje **doprovázení prvožadatelů** ještě před svěřením dítěte, aby byli podpořeni a nevzdali to, i u žadatelů o osvojení

Lenka Honusová Russová (Magistrát města Ostravy)

- MM Ostravy už má třetí projekt na doprovázení prvožadatelů – jsou doprovázení od přípravy po svěření
- když OSPOD má dostatek času, může tuto funkci zastat
- doprovázení však znamená více – je to z velké části psychologická podpora těchto žadatelů v celém procesu

Pavel Šmýd (Sdružení pěstounských rodin)

- od r. 2002 dělají kampaň "Hledám Vás, mámo, táto", pěstouni mají možnost v rámci nezisku se setkávat a projednat jejich situaci méně formálně než na OSPOD
- v rámci neziskového sektoru doprovázení žadatelů existuje
- **organizace by doprovázela osobu již v době, kdy se rozhoduje** a diskutovala s ním, co pěstounství obnáší, na co se připravit a pakliže se rozhodnou, poradí, jak dále postupovat
- Strategie jasně zmiňuje **systémovou podporu pečujících osob**, která je zásadní, je třeba podtrhnout, že rodina je nejlepším místem pro dítě

- finance by neměly v podpoře pěstounství hrát roli, za vlády p. Nečase bylo řečeno, že by v případě dětí neměly být řešeny peníze – a to byla mnohem větší krize, než je dnes

Martina Štěpánková Štýbrová (MPSV)

- uvedla, že si MPSV samozřejmě uvědomuje, že náhradní rodinná péče se finančně “vyplatí” a je méně nákladná než institucionální péče

Kateřina Pařezová (SOS vesničky)

- na ně dopadá, když je málo přechodných pěstounů
- je třeba zaměřit pozornost na **OSPODy, které jsou zahlcené**, nestíhá se tedy vzdělávat v jednotlivých tématech
- náhradní rodinná péče je na chvostu zájmu OSPODu z důvodu přeplněných kapacit
- pakliže bude dostatečná kapacita OSPODů, bude mít prostor i na péči a podporu pěstounů
- je třeba nastavit KÚ a OÚ ORP více „propěstounsky“
- **špatná zkušenost pěstounů s OSPODy - mnoho z nich může odradit**
- je třeba dát pěstounství **více prestiže**

Martina Štěpánková Štýbrová (MPSV)

- vnímáme tuto situaci a uvažujeme, jak to vyřešit
- OSPODy si obecně stěžují na **administrativní zátěž, přiřazení kolizního opatrovnictví a nedostatek pracovníků na obcích**

Radka Švecová (Profesní sdružení přechodných pěstounů)

- je kritický **nedostatek pěstounů**
- je třeba **urychlit proces odborného posouzení, příprav**
- souhlasí s paní Pařezovou, že komunikace s OSPODem může pěstouna odradit
- naráží na to, že **se preferuje biologická rodina** a dítě tak ztrácí čas místo toho, aby žilo ve funkční rodině - sanace selhává, rodina není schopna se postavit na vlastní nohy, dítě ale nemůže žít v provizoriu (potřeba „ohraničení“ sanace rodiny)
- aktuálně je **nedostatek zájemců o NRP**
- snaží se **edukovat veřejnost o možnostech pěstounství** a podpořit je, aby se nebáli na dráhu pěstouna vydat
- problém s **děťmi s hendikepem** – nejsou zájemci, ale když osobně jednáme s již zařazenými žadateli, tak zájem mají. Jsou schopni přehodnotit své názory. KÚ je i takto odrazují, hledají cesty, že to nejde, než že to jde – je třeba vylepšit práci se stávajícími pěstouny v rámci zprostředkování PP.

Lenka Honusová Russová (Magistrát města Ostravy)

- souhlasí s narůstající administrativní zátěží na OSPODy, která je zbytečně zatěžuje - (Om a kolizní opatrovnictví – ve spise se tímto rozdělením pro dítě nic nezlepší), dále žádost o umístění dítěte do ZDVOP i na respitní pobyty, bezpředmětná rozhodnutí a vyjádření
- navrhuje, aby byli **pracovníci, kteří se starají pouze o žadatele**
- institut svěřenectví a příbuzenská pěstounská péče - mělo by být sloučeno, je to to samé

- chybí zájemci o práci na OSPODu
- chybí dlouhodobí pěstouni, tedy děti musejí být někdy umístěny do institucionální péče
- novela vzala možnost PO – je to zakonzervování dítěte v PPPD – a přitom potřebujeme tyto pěstouny pro další dítě.
- potřebujeme více lidí, ale není kde brát, nikdo to nechce dělat, nestačí VŠ, ale je potřeba sebezkušenostní výcvik a podpora.

Martina Štěpánková (MPSV)

- v rámci Strategie jsou ustanoveny přímo skupiny složené z krajů, kde by bylo možné diskutovat, jak snížit administrativní zátěž

Anna Krbcová (Asociace Dítě a Rodina)

- je třeba zapracovat na **oddělení příbuzenské a nepříbuzenské pěstounské péče a provázání na svěřenectví**
- je třeba podpora pečujících
- v rámci novely bylo navrženo **zvýšení příspěvku na doprovázení** na 60 000Kč, nakonec vláda schválila 54 000 Kč, výzkumy hovoří naopak o potřebných 70 000 Kč
- vnímání **doprovázení** není úplně pozitivní, je tedy třeba nastavit nějaké **standarty a mechanismy kontroly**, aby byla rovnoměrně **zaručena kvalita**
- navrhuje revidovat i proces osvojení, kde jsou nesmyslně dlouhé lhůty
- **upravit rámec pro sanaci**, aby se zbytečně nesanovalo „nesanovatelné“
- přemýšlet, jak uchopit **psychoterapii pro děti v sociální oblasti**, situace kolem dětských psychologů je tristní, bylo by fajn zakotvit psychoterapii v oblasti SPOD, zatím je to výhradně v rukou zdravotnictví.
- revidovat metodickou podporu pro OSPODy, pro nově nastupující pracovníky

Martina Štěpánková Štýbrová (MPSV)

- k tématu osvojení je aktuálně zadán výzkum, který bude zpracovávat VÚPSV, uvidíme, jaké budou navrženy možnosti revize, nutná diskuse s MSpr (úprava OZ)
- probereme metodickou podporu
- **Meziresortní pracovní skupina pro duševní zdraví dětí**- téma psychoterapie zde MPSV zmíní
- **každý kraj by mohl mít přehled služeb a poraden, dle témat**, ve kterém by se jednoduše našla požadovaná služba

Hana Martínková

- zákon říká, že dítě má nárok na jednu terapii za 6 měsíců, což je nedostatečné
- **zapomíná se na pěstouny a jejich psychologickou podporu**, kde je velmi potřeba
- je málo terapeutů zaměřených na náhradní péči
- chybí podpora **v akutních situacích** z důvodu dlouhých čekacích lhůt, chybí alespoň nějaká **podpora na telefonu**

Iva Dvořáková (KÚ Ústeckého kraje)

- potvrzuje nezájem o pozice na OSPODu, z OSPOD odchází do služeb nebo do nezisku – mají tam méně odpovědnosti a větší klid na práci
- nedostatek personálu ovlivňuje kvalitu jejich služeb

- pokud je dítě svěřeno do PPPD, pak to není v některých případech pro OSPOD akutní (mají akutnější případy) – to řešíme důslednější metodickou dohlídkou – průběžně dítě v PPPD sledujeme, jaké jsou naplánovány další kroky
- systematicky rozdělit zprostředkovanou a nezprostředkovanou péči – v praxi se nevnímá rozdíl mezi svěřenectví a PP – v rodinách svěřenectví jsou závažné problémy – potřebují doprovázení (+ pro osvojitele)
- je třeba **podpořit doprovázení a psychologickou podporu osvojitelů**
- narážejí na **dlouhé lhůty v případech vyslovení nezájmu rodičů pro možnost osvojení dítěte**, zhruba to trvá půl roku; pokud matka/rodiče dají souhlas k osvojení, umísťují děti zájemcům z porodnice, daří se, byť je zde riziko, že si rodiče rozmyslí
- je zásadní psychologické posuzování dětí, aby byly správně definovány jeho psych. potřeby a poté nalezeny vhodné rodiny, ovšem trpí **nedostatkem psychologů**, kteří by to chtěli dělat
- pomohlo by nastavit pro KÚ počet psychologů na počet žádostí, bylo by fajn nalákat psychology do oblasti NRP

Martina Štěpánková Štýbrová (MPSV)

- zde je otázka, zda jde pouze o finanční ohodnocení psychologů a jak ho případně uchopit, aby bylo adekvátní ohodnocení jinde

Pavel Podivínský (KÚ Olomouckého kraje)

- potvrdil nezájem o místa na OSPODu, uchazeči raději půjdou do sociálních služeb, kde budou za stejný nebo vyšší plat vykonávat méně náročnou práci
- jim chybí psycholog již celý rok, protože se nikdo nepřihlásil do výběrového řízení (opakovaně)
- novela přinesla ještě větší administrativní zátěž
- přechodní pěstouni nemají dostatečné finanční ohodnocení
- důležitá je také **systemová podpora obrazu pěstounství** ve společnosti - je třeba mít jednotnou konzistentní **kampaň (ze strany MPSV) ve veřejném prostředí** - kraje by na to mohly poté navázat
- chybí dlouhodobí pěstouni
- otázka, jak může být využíván SPVPP – je nepoměr, jak může využívat DO a jak OSPOD – pak se nemůžeme divit, že většinou doprovází DO

Martina Štěpánková Štýbrová (MPSV)

- je domluvena spolupráce s kraji v oblasti kampaně pěstounství (seriál ČT -viz p.Podivínský)
- MPSV se na kampaně více zaměří, k diskusi ocenění (jako je tomu např. u neformálních pečujících)
- u PPPD se odměna pěstouna zvýšila, ale podpora by měla být na vyšší rovině, aby to ocenilo „krizovost“

Lenka Honusová Russová (MM Ostravy)

- je třeba navýšit finanční ocenění přechodných pěstounů
- kampaň je třeba zacílit tak, aby byla lépe vnímána **dočasná péče o dítě** (v ČR není dostatečně zažitá, že v případě PP není dítě „jejich“, že jde o službu)
- přechodní **pěstouni by měli být vnímání jako profese** - je třeba ukázat veřejnosti, co to přináší dětem, pěstounům, o práci OSPOD

- měla by být jednotnost mezi doprovázením – jsou velké rozdíly, kdyby to OSPODY vůbec nedělaly, bylo by to ulehčení agendy, velký rozdíl mezi doprovázením OSPOD a DO; také je otázka, zda je třeba doprovázet vždy
- je třeba uspořádat setkání s ostatními OSPOD k řešení aktuální situace (novela, kolizní opatrovnictví apod.) a více metodické podpory ze strany MPSV
- kvituje rozdělení PP na zprostředkovanou a nezprostředkovanou, je to první krok k profesionalizaci PP

Martina Štěpánková Štýbrová (MPSV)

- témata k dalšímu jednání v rámci samostatného jednání - rozdíly finančních ohodnocení pracovníků OSPOD a soc.služeb, administrativní zátěže, kampaně (co je vlastně příbuzenská péče, co je osoba blízká (jak berou např. soudy), co má ta zprostředkovaná péče přinášet), otázka důvodů odebírání dětí (aktuálně plánujeme bližší šetření, jaké jsou důvody (bydlení, finanční podmínky rodin aj.)

Hana Martínková

- nesouhlasí, že finanční ohodnocení dlouhodobých pěstounů je dostatečné, je třeba toto ohodnocení zvedat, nelze to porovnávat s matkami samoživitelkami
- ANR má na zprostředkovanou a nezprostředkovanou NRP svůj názor – nesouhlasí, jsou pro rozdělení na příbuzenskou a nepříbuzenskou PP

Martina Štěpánková Štýbrová (MPSV)

- možná valorizace příspěvku na úhradu potřeb dítěte – jsou pro to podmínky, ale stejně jako minimální mzda i životní minimum – vše je politické rozhodnutí, dopadá to i na další dávky (valorizace životního minima – vliv na přídavek na dítě , to je poměrně „drahé“)
- je třeba průzkum, jak se mění příjmová situace rodin, vývoj byl turbulentní

Lenka Honusová Russová (MM Ostravy)

- přeje pěstounům, aby se platy nadále valorizovali, předchozí vstup byl myšlen ve smyslu že kvituje odlišení mezi profesionální PP a nezprostředkovanou
- většina pěstounů naplňuje své potřeby, nikoli potřeby dítěte, je nutná větší profesionalizace pěstounů

Martina Štěpánková Štýbrová (MPSV)

- poděkovala za účast a diskusi
- bude zpracován zápis a zaslán všem účastníkům
- vyzvala, aby účastníci zasílaly jejich podněty na MPSV

Doplnění: Vydefinovaná témata dalších setkání + předběžné termíny

1.) **zrychlení, zefektivnění a sjednocení procesu od podání žádosti o zprostředkování NRP k přijetí dítěte do rodiny (jednání 10. 3. 2022, od 10h, online)**

- Cíl - jak postupovat rychle a přitom kvalitně
- revize procesu odborného posouzení žadatelů, včetně psychologické posouzení

- standardizace příprav k přijetí dítěte do rodiny, nastavení uznávání příprav mezikrajově + otázka financování
- otázka párování, mezikrajová spolupráce
- individuální posuzování, posuzování druhožadatelů

2.) svěřenectví – řešení otázky jak v budoucnu s tímto institutem, resp. diskuse možnosti sjednocení nezprostředkované náhradní rodinné péče a s tím spojené otázky (předběžně 21. 4. 2022)

- představení prvotních (předběžných) výstupů z výzkumu realizovaného VÚPSV na téma Využívání a fungování institutu svěřenectví v praxi
- diskuse nad institutem svěřenectví – pro a proti sjednocení s nezprostředkovanou NRP, pokud sjednocení, tak např. ve smyslu rozdělení dle Směrnice o náhradní péči o děti (uznána Valným shromážděním OSN dne 20. 11. 2009), tedy kinship care x foster care nebo jinak?
- doprovázení a dávky u nezprostředkované/příbuzenské péče (kinship care)

3.) doprovázení (předběžně 12. 5. 2022)

- souvisí s tématy výše, prolíná se - doprovázení již u žadatelů o NRP, doprovázení osvojitelů, osob které mají dítě ve svěřenectví atd.
- otázka za mají doprovázet OSPODy nebo nikoli a zda je doprovázení u pěstounů potřeba vždy
- mělo by probíhat jinak u profesionálních pěstounů a jinak u osob příbuzných a blízkých
- otázkou je také kvalita doprovázení – jak zlepšit

4.) profesionalizace a specializace zprostředkovaných pěstounů (setkání červen/červenec 2022)

- pěstounská péče jako služba dítěti, nikoli „pseudoosvojení“
- profesionální pěstoun jako zaměstnanec? Čí?
- specializace např. pro vícečlenné sourozenecké skupiny, hendikepované děti, děti s výchovnými problémy apod.
- nastavení doprovázení pro tyto specializované pěstouny

5.) získávání nových pěstounů (předběžně červenec/srpen 2022)

- kampaně, vyhledávání nových zájemců o NRP, individuální nábohy apod.
- „propěstounské“ nastavení OSPOD, který musí být vůči zájemcům vstřícný, informovaný, nesmí být pro zájemce odrazující
- práce se stávajícími pěstouny a druhožadateli v rámci hledání NRP pro dítě
- doprovázení již u zájemců/žadatelů o NRP v průběhu řízení o zařazení do evidence